



תפ"ח (תל-אביב-יפו) 27766-04-11 - מדינת ישראל נ' עידן אנורי

פלילי - חוק העונשין - עבירות אלימות

var MareMakom = "תפח (תל-אביב-יפו) 27766-04-11 - מדינת ישראל נ' עידן אנורי, תק-מח 2013(2), 9391(13/05/2013)";

תפ"ח (תל-אביב-יפו) 27766-04-11 - מדינת ישראל נ' עידן אנורי מחוזי תל-אביב-יפו
תפ"ח (תל-אביב-יפו) 27766-04-11
מדינת ישראל

נגד

עידן אנורי (עציר)

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו
[13.5.2013]

כב' השופטת שרה דותן - אב"ד

כב' השופט שאול שוחט

כב' השופטת ד"ר דפנה אבניאלי

בשם התובעת - עו"ד הדס פורר-גפני ועו"ד הדס פתל

בשם הנתבע - עו"ד אורי קינן

גזר דין

מוטל בזה צו איסור פרסום על שם המתלוננת וכל פרט שיש בו כדי לזהותה. כמו כן מוטל איסור פרסום על תוכנו של תסקיר נפגעת העבירה.

כב' השופטת ד"ר דפנה אבניאלי:

הנאשם הורשע בדעת רוב (כב' השופטת אב"ד ש' דותן וכב' השופט ש' שוחט), לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). דעת המיעוט שנכתבה על ידי הייתה, כי יש להרשיע את הנאשם בעבירה של ניסיון רצח לפי סעיף 305(1) לחוק. כמו כן, הורשע הנאשם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין. עובדות כתב האישום בקצרה

הנאשם והמתלוננת עבדו יחדיו בעמותת "לחופש נולד". ביום 10.11.09 פרץ ויכוח בין הנאשם לבין המתלוננת, על רקע סידור משמרות העבודה על ידי האחרונה. הנאשם התפרץ על המתלוננת, צעק ואיים עליה כך: "אנשים שדיברו אליי כמו שאת מדברת אליי, מזמן כבר שכבו על הרצפה ודיברו אליי אחרת אחרי זה, מעכשיו כשאת מסתובבת ברחוב תסתכלי טוב טוב ימינה ושמאלה כי את מכירה אותי ואת החברים שלי". התנהגותו של הנאשם הביא לפיטוריו מהעמותה ביום 22.11.09.



במשך חודשים ארוכים רקם הנאשם את מזימתו לנקום במתלוננת על פיטוריו. הנאשם קרא חומרים רלוונטיים באינטרנט, הצטייד בסכנים קטלניים, קנה כרטיס טלפון "Pre-Paid" ורכש אופנוע מסוג קוואנג-יאנג אותו רשם על שמו של אדם אחר, באמצעות תעודת זהות גנובה.

ביום 6.2.11, התקשר הנאשם בשעה 19:08 לעמותה על מנת לברר אם המתלוננת עובדת במשמרת באותה עת. משענתה המתלוננת לטלפון, ניתק הנאשם את השיחה והחליט לבצע את זממו.

באותו יום, ארב הנאשם למתלוננת אשר נסעה באוטובוס ממקום עבודתה לביתה. לאחר שהמתלוננת ירדה מהאוטובוס, עקב אחריה הנאשם, שהיה רכוב על אופנוע, לאורך מסלול הליכתה עד לשדרות ח"ן בתל אביב. הנאשם קפץ מהאופנוע והחל לתקוף את המתלוננת בבעיטות ובאגרופים. המתלוננת ניסתה להתגונן מפני הנאשם ושמה את ידיה על פיה, אך הנאשם חתך את ידיה באמצעות סכין. לאחר מכן, חתך הנאשם את פניה, לשונה ושפתיה של המתלוננת, וכן דקר אותה שתי דקירות עמוקות בדופן הבטן והגב. בשלב זה, הופרע הנאשם על ידי אדם שהגיע במקרה לזירת האירוע. הנאשם איים על אותו אדם בסכין, לבל יתקרב למקום. הנאשם לחש למתלוננת: "שחררי את התיק כבר", ונטל את תיקה, אשר הכיל כרטיסי אשראי וכסף מזומן. מיד לאחר מכן, עלה הנאשם על האופנוע ונמלט מהמקום.

כתוצאה ממעשי הנאשם, רוטש הטחול של המתלוננת, נפגעה ריאתה, נגרמו לה פצעי דקירה בדופן הבטן, הגב, בידים, בפנים ובלשון. פגיעות אלו הובילו לאשפוז של המתלוננת בבית החולים "איכילוב" בתל אביב למשך כשבועיים, במהלכם עברה ניתוח להכנסת נקז חזה (שהוצא בהמשך), להוצאת הטחול ולסגירת חור בסרעפת. כמו כן נזקקה המתלוננת לתפרים בפנים, בלשון, בשפתיים ובידיים.

כתב האישום ייחס לנאשם עבירה של ניסיון רצח לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין וכן עבירה של שוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין.
ראיות המאשימה לעונש

.....

.....

ראיות הנאשם לעונש

מטעם הנאשם הוגשה חוות דעת של מפקדו בתקופת שירותו הצבאי (בימש/1) וכן אסופת מסמכים הנוגעים למצבה הרפואי של אמו (בימש/2).

בחוות הדעת בימש/1, תיאר סא"ל יוסף את תפקודו החיובי והראוי לציון של הנאשם, בתקופה שבה פיקד עליו, במשך כארבע שנים. הנאשם שירת תחת פיקודו בתפקיד מ"פ בדרגת רס"ן ומילא את תפקידו במסירות ובאחריות רבה, דאג לחייליו והיה רגיש לצרכיהם ובעיותיהם. עוד צוין, כי הנאשם התנדב לשירות מילואים פעיל וראה בכך שליחות. היעדרות של הנאשם משירות מילואים, עקב מעצרו, מורגשת בגדוד וכותב חוות הדעת הביע תקווה, כי ישוב במהרה.



באשר לבימש/2, מדובר בשורת מסמכים רפואיים משנת 2005. בקליפת אגוז, ועל מנת לכבד את פרטיותה של האם, יצוין כי האם חלתה בסרטן, עברה ניתוח ולאחר מכן טיפולי כימותרפיה. ממסמכי הביטוח הלאומי שהוגשו ניתן ללמוד, כי האם מוכרת כנכה וזכאית לקצבת נכות.

טיעוני ב"כ המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה טענה, כי הנאשם הורשע בביצוע אירוע תקיפה חמור ביותר, אשר הרס את חייה. הנאשם יצא למסע נקמה במתלוננת, לאחר תכנון ארוך ומדוקדק, כאשר שום דבר לא עצר אותו, מלבד אותו אדם שטייל באותה עת בזירת האירוע. הנאשם הוא אדם קר רוח, מתוחכם ומסוכן, אשר שיקר במצח נחושה בעדותו בבית המשפט. לטענת ב"כ המאשימה, לא ניתן לומר רבות לזכותו של הנאשם, אשר לא לקח אחריות על מעשיו ולא הביע חרטה, למעט העדר עברו הפלילי והמשפחה הנורמטיבית בה גדל. שירותו הצבאי של הנאשם בצה"ל וכן שירות המילואים שעשה בהתנדבות, אינם יכולים להוות שיקול לקולא בשלב גזירת העונש, לנוכח מעשיו ולאור הפגיעה הקשה במתלוננת, עימה תאלץ להתמודד כל חייה, כעולה מתסקיר נפגעת העבירה שהוגש בעניינה.

ב"כ המאשימה הדגישה את הערך החברתי המוגן, שנפגע כתוצאה ממעשיו של הנאשם - חיי אדם ושלמות הגוף. כמו כן הדגישה ב"כ המאשימה את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, אליהן נדרש בית המשפט להתייחס, כמצוות סעיף 40(ט) לחוק העונשין. הנאשם לא ביצע את המעשה בלהט הרגע, אלא לאחר תכנון ארוך וקפדני, במשך למעלה משנה. התכנון כלל רכישת אופנוע, הסוואת שיחות טלפון באמצעות שימוש בכרטיס סים מבצעי, חיפוש ממושכים באינטרנט על נושאים הקשורים בתקיפה המתוכננת ועוד. כמו כן, הדגישה ב"כ המאשימה את הנזק הבלתי הפיך שנגרם למתלוננת כתוצאה ממעשיו של הנאשם, כעולה מהמסמכים הרפואיים שהוגשו לבית המשפט במהלך פרשת התביעה (ת/54, ת/55, ת/56). ב"כ המאשימה סבורה, כי האכזריות והאלימות של מעשה העבירה מגבירות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם, ולכן מצדיקות החמרה בעונש, כמצוות סעיף 40(ט)(10).

באשר למדיניות הענישה הנהוגה בעבירה מהסוג שביצע הנאשם, טענה ב"כ המאשימה, כי כמעט שאין בנמצא גזרי דין של נאשמים שהורשעו בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, הדומים בנסיבותיהם לאירוע תקיפה כה אלים ואכזרי של עובד על ידי מי שעבד עימו, לאחר שהאחרון ביקש לנקום את פיטוריו.

לגישת ב"כ המאשימה, סקירת הפסיקה מלמדת, כי מתחם הענישה בעבירה מסוג זה נע בין 18 ל-20 שנה, והפנתה גזר דין מרכזי (ע"פ 917/04), אליו נתייחס בפרק הדיון. ב"כ המאשימה הדגישה, כי הנאשם הורשע גם בעבירת שוד, וטענה כי על בית המשפט לתת דעתו להוראת סעיף 40(ג) לחוק העונשין, שעניינו ריבוי עבירות והוא מחייב לקבוע מתחם ענישה הולם לאירוע כולו.

לגישת ב"כ המאשימה, אין מקום לחרוג ממתחם הענישה מטעמים של שיקום הנאשם, כמצוות סעיף 40 לחוק העונשין. הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו עד היום, ואינו מביע חרטה.

לסיכום, עתרה ב"כ המאשימה להטיל על הנאשם תקופת מאסר ארוכה, ולחייבו בגובה הפיצוי המקסימלי הקבוע בסעיף 77 לחוק העונשין - 258,000 ₪.

טיעוני ב"כ הנאשם לעונש



ב"כ הנאשם פתח את טיעונו באמירה, לפיה הנאשם אינו מקבל את הכרעת הדין שניתנה בעניינו והוא דבק בחפותו, ועל כן אינו מבקש להקל בעונשו. הוא הדגיש, כי על פי פסיקת בית המשפט העליון, העובדה שהנאשם בחר שלא להודות ולנהל הוכחות, לא יכולה לעמוד לו לרועץ.

הנאשם עלה ארצה בשנת 1989 עם משפחתו ובשנת 1995 התגייס לצבא. בשנים שקדמו לגיוסו היה הנאשם תלמיד טוב, התנדב במכבי האש ועשה מאמצים עילאיים להשתלב בחברה. זמן קצר לפני שנעצר, הועלה הנאשם לדרגת רס"ן במילואים, לאור שירותו הפעיל לאורך השנים. ב"כ הנאשם הדגיש את העובדה, כי הנאשם הוא בוגר תואר ראשון ושני במנהל עסקים ומאז ומתמיד עבד לפרנסתו, לעיתים אף בשתי משרות. עוד ציין ב"כ הנאשם, כי בני משפחתו של הנאשם, ובמיוחד אמו החולה, הגיבו בצורה קשה למעצרו ולהרשעתו. ב"כ הנאשם טען, כי יש לתת משקל בעת גזירת העונש לתנאי המעצר הקשים של הנאשם, והעובדה שהוא נתון במעצר תקופה ארוכה.

לגישת ב"כ הנאשם, ממוצע תקופת המאסר בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה הוא 4 שנים ו-11 חודשים, כך לפי המאגרים המשפטיים. במסגרת הטיעון הפנה למספר גזרי דין שניתנו לאחר הרשעה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה או בעבירה של ניסיון רצח, הסותרים, לגישתו, את מתחם הענישה שהציגה ב"כ המאשימה, והדגיש את העובדה שהנאשם לא חונך ל אלימות במשפחתו והוא בן טוב לאמו, שמצבה הרפואי החמיר כתוצאה מהמעצר בו הוא נתון. דברי הנאשם

הנאשם ניצל את זכות המילה האחרונה ופנה אל הרכב השופטים במילים אלה:
"תראו, למרבה הצער, במשפט הזה לא נעשה צדק, לפחות כך אני חש... בסופו של דבר אני הקורבן, אתם הרשעתם אותי בתור אדם חף מפשע, אתם שפכתם את דמי, את שפכתם דם נקי, ואני אומר לכבוד השופטים, אם הייתם מתעמקים עוד קצת בראיות ובטיעונים של ההגנה... אתם בוודאות הייתם מגיעים למסקנה אחרת ממה שהגעתם בהכרעת הדין... אתם הרשעתם בתיק הזה מתוך שיקולים שהם לא בהכרח היו שיקולים משפטיים, וזה לטענתם של משפטים בכירים. בין היתר ניתן לומר שהשיקול העיקרי להרשעה הזאת היא לחץ תקשורתי... וכל זה כתוצאה מהתחבולות של המשטרה והפרקליטות שהם הדליפו הדלפות רבות אודות חומר החקירה והמוצגים שהיה בחקירה לכלי התקשורת... ואני חושב שגם אתם בתור שופטים שניהלתם את המשפט היה זה מחובתכם להגן עלי בתור נאשם לפחות מפני הדברים האלה...".
לשאלת בית המשפט האם התייעץ עם עורך דינו לפני שהחליט לשאת נאום זה, השיב כי לא התייעץ. הנאשם שב וטען, כי העדים שהעידו בפני בית המשפט היו עדים מתומרנים ומתודרכים, ביניהם שוטרים שהעידו עדות שקר. עוד הלן הנאשם על כך שהליך המשפט לא היה תקין.

דין והכרעה

הנאשם הורשע לאחר ניהול הליך הוכחות שבמהלכו נשמעו 50 עדים מטעם המאשימה. מטעם ההגנה נשמעה עדותו של הנאשם לבדו. הנאשם טען ועודנו טוען, לאחר הרשעתו, כי הוא חף מפשע ומדובר במזימה שנרקמה נגדו במטרה להפלילו.

מסכת הראיות הנסיבתיות שנפרשה לפנינו אט אט הביאה אותנו בסופו של דבר למסקנה, כי הנאשם הוא אכן זה שביצע את המעשים המיוחסים לו. בזכות מלאכת איסוף הנתונים השקדנית שביצע צוות החקירה לאורך חודשים רבים עלה בידי המאשימה להוכיח, כי הנאשם הוא זה שביצע את המעשים המיוחסים לו.



בהכרעת הדין קבענו, כי הנאשם תכן את צעדיו בערמומיות רבה והמתין לשעת כושר מתאימה כדי לפגוע במתלוננת ולגרום לה חבלות גופניות חמורות.

קביעת מתחם העונש ההולם

הכרעת הדין בעניינו של הנאשם ניתנה ביום 5.3.13, לאחר כניסתו לתוקף של תיקון מס' 113 לחוק העונשין (להלן: "התיקון לחוק"), ועל כן עונשו של הנאשם ייגזר על פי הוראתו.

על פי התיקון לחוק, על בית המשפט לקבוע בין היתר את מתחם העונש ההולם בהתייחס לחומרת העבירה ומידת אשמו. קביעת מתחם העונש ההולם כפופה לעקרון העל המוגדר כהלימה כפי שנקבע בסעיף 40ב:

"העקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של נאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (בסימן זה - העקרון המנחה)".

מכאן שמתחם הענישה שעל בית המשפט לקבוע בכל מקרה לגופו כפוף לעקרון העל.

בדברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 92) הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה התשס"ו-2006 (פורסם בהצעת חוק 241 ט"ז בסיון התשס"ו, 12.6.2006 בעמ' 446) הובהר כי על פי המצב הקיים, סמכות הענישה של בית המשפט מוגבלת רק בתקרת העונשים המרביים (למעט במקרים בהם נקבעו גם עונשים מזעריים) והחקיקה הקיימת אינה מספקת הנחיה כיצד לקבוע את העונש:

"העונש המרבי צופה את פני המקרים החריגים בחומרתם שבהם מתבקשת תגובה עונשית קיצונית ביותר. בהיות הרף העליון מבטא את החריג, נדרש השופט לגזור את הכלל מתוך החריג, בלא כל הנחיה. התוצאה היא, בין השאר, פערי ענישה גם כאשר המדובר בעבירות דומות שנעברו בנסיבות דומות.

....

מטרת החוק המוצע לכוון את שיקול דעתו של השופט בגזירת הדין ולצמצם את פערי הענישה מקום שאינם מוצדקים, אך זאת תוך הותרת שיקול דעת בידיו בקביעת העונש הסופי."

הרעיון שביסוד הבניית שיקול הדעת הינו החלת כללים אחידים לבחינת הפרמטרים הרלבנטיים לקביעת העונש הראוי לנאשם המסוים במקרה המיוחד העומד להכרעת בית המשפט.

"הכוונה היא, שככל שהמדיניות הנוהגת משקפת את עקרון ההלימות היא מהווה אינדיקציה לקביעת העונש ההולם, ואילו כאשר יש פער בינה לבין המדיניות הראויה, תועדף המדיניות הראויה."

סבורה אני שקביעת מתחם הענישה לא נועדה לכבול את ידי בית המשפט בעבותות של סטטיסטיקה, אלא לקבוע כללי דיון בשיקולים השונים שביסוד ההחלטה, תוך פרישת הנימוקים ששימשו בסיס לעונש שהוטל.

לא בכדי נקבע בסעיף 40ג(א) לחוק כי בנוסף על ההתחשבות בערך החברתי שנפגע ובמדיניות הענישה הנוהגת, על בית המשפט לשקול גם את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט.

הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה

התיקון לחוק מגדיר מספר שלבים בהבניית גזר הדין:



א. ראשית, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם את מעשה העבירה שביצע הנאשם, בהתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40ג(א) ו-40ט לחוק).

ב. שנית, בית המשפט יבחן האם ראוי לחרוג מן המתחם בשל שיקולי שיקום המהווים שיקול לקולא, או הגנה על שלום הציבור, המהווה שיקול לחומרא (סעיפים 40ג(ב), 40ד ו-40ה לחוק).

ג. שלישית, ככל שלא מצא בית המשפט, כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם שנקבע, יש לגזור את דינו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם. שיקולי הרתעת היחיד והרבים ונסיבותיו האישיות של הנאשם, אינם מאפשרים סטייה מן המתחם, אלא רק משפיעים על העונש בתוך המתחם (סעיפים 40, 40ז, ו-40יא לחוק).

ד. רביעית, בית המשפט נדרש להתייחס למצב של ריבוי עבירות וריבוי אירועים. הדבר רלוונטי למקרים בהם הרשיע בית המשפט את הנאשם במספר עבירות המהוות מספר אירועים, אז יש לקבוע תחילה את מתחם העונש ההולם לכל אירוע בנפרד או עונש כולל לכל האירועים.

להרחבה בנושא זה ראו ע"פ 1523/10 פלונית נ' מדינת ישראל (18.4.12) וכן תפ"ח (תל-אביב) מדינת ישראל נ' חבה (31.10.12).

לאחר פיתוריו מן העמותה, גמלה בליבו של הנאשם החלטה לפגוע במתלוננת. כל חטאה של המתלוננת היה בכך שהתבקשה לסדר את לוח משמרות העבודה, דבר שלא מצא חן בעיני הנאשם. הנאשם לא השלים עם החלטת הממונים עליו לפטרו, על רקע תלונות חוזרות לגבי התנהגותו, והחליט לנקום במתלוננת ולגרום לה סבל.

כפי שקבענו בהכרעת הדין, "הנאשם הגה תכנית נקמה שטנית במשך שנה תמימה ותקף את המתלוננת, כנחש קוברה הממתין לטרפו. חייה של המתלוננת ניצלו והפגיעות בגופה טופלו, אך הנזק שנגרם לנפשה לא חלף" (שם, עמ' 148). לאחר תכנון ארוך ומדוקדק, יצאה תכניתו אל הפועל. הנאשם עקב אחר המתלוננת כשהוא רכוב על אופנוע, ובשלב מסוים קפץ מן האופנוע והחל לתקוף אותה בבעיטות ובאגרופים. הנאשם חתר את פניה, לשונה ושפתיה באמצעות סכין שהייתה ברשותו, ודקר אותה שתי דקירות עמוקות בדופן הבטן והגב. הנאשם לא חדל ממעשיו, אלא לאחר שלמקום הגיע אדם שטייל באותה שעה עם כלביו.

מעשה התקיפה האכזרי במתלוננת מעורר זעזוע, מיאוס ושאת נפש. מדובר בהתנהגות אלימה וחסרת כל פשר, שפגעה אנושות לא רק במתלוננת, אלא היא פוגעת גם בביטחון הגופני והנפשי של הפרט ובשלום הציבור בכלל. תקיפה כה אכזרית בעיבורה של עיר, מעוררת חשש בלב כל אדם, שמא עלול אף הוא ליפול קורבן לתקיפה בלתי צפויה, פרי תכנית שטנית של מי שתכנן לפגוע בו.

מילותינו לא יספיקו כדי לתאר את הזוועה שחוותה המתלוננת מידיו של הנאשם ועל כך נאמר כי: "בית המשפט אינו יכול להסתפק במילים בלבד, אלא מחויב לגבות מילים אלו בעונשים ממשיים ומרתיעים" (ע"פ 6555/12 פיראס נ' מדינת ישראל (5.2.13)).

קביעת מתחם העונש ההולם

1. הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו

במעשיו, פגע הנאשם בערך שלמות הגוף כאשר תקף את המתלוננת בצורה אכזרית והביא לפגיעתה האנושה. כתוצאה ממעשיו נפגעה תחושת הביטחון של המתלוננת, ושל הציבור ככלל, להלך ברחוב בלי לחשוש מתקיפה אלימה.

2. מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מהסוג שביצע הנאשם



ב"כ המאשימה ציינה ובצדק, כי אין בנמצא פסקי דין רבים שנסיונותיהם דומות לאירוע התקיפה בענייננו. אכן, "בתחום מדיניות הענישה קשה לאתר מקרים תקדימיים המתאימים בנסיונותיהם ככפפה ליד ממקרה למקרה, שכן כל ענין לנסיבותיו המיוחדות" (ע"פ 2505/07 מדינת ישראל נ' פלוני, 8.4.2008). כמו כן, מוסכמה היא כי "ענישה לעולם אינה נוסחה מתמטית" (ראו ע"פ 2073/04 אמדורסקי נ' מדינת ישראל (4.9.06)).

העבירה של חבלה בכוונה מחמירה היא עבירת אלימות חמורה ביותר, ולא בכדי קבע המחוקק עונש של 20 שנות מאסר בצידה. מדובר בעונש הזה לעונש הקבוע לצידן של עבירת ההריגה ועבירת ניסיון הרצח. עניינו הרואות, כי המחוקק ביקש להחמיר עם מי שביצעו עבירה זו, כאשר קביעת העונש ההולם נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט, בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה לגופו.

גזר הדין בת"פ (חיפה) 305/03 מדינת ישראל נ' מוסקוביץ (16.12.03), אליו הפנתה ב"כ המאשימה, נפתח במילים: "אין כל רחמים בליבנו על נאשם זה". בתיק זה הורשע הנאשם, על פי הודאתו, בעבירה של ניסיון רצח. עובדות המקרה דומות להחריד לעובדות בענייננו. הנאשם והמתלוננת עבדו יחדיו, וביום אחד גמלה בליבו של הנאשם ההחלטה להמית את המתלוננת, מבלי שעשתה לו כל רע. הנאשם הצטייד בסכין וארב למתלוננת ליד מקום עבודתה. הנאשם עקב אחר המתלוננת ובשלב מסוים עמד מאחוריה, תפס בראשה, כיסה את פיה כדי שלא תזעק לעזרה ונעץ את הסכין לעומקה בגרונה של המתלוננת. כאשר ניסתה המתלוננת להתגונן באמצעות ידיה, חתך אותה באצבעותיה, ולאחר מכן המשיך ודקר אותה בביטנה ולא עזבה אלא לאחר שהחלה מדממת בחוזקה, אז נמלט מן המקום. כמו בענייננו, נפצעה המתלוננת אנושות, עברה סדרת ניתוחים ונזקקה לטיפול רבים.

בית המשפט המחוזי בחיפה גזר על הנאשם מאסר בפועל לתקופה של 18 שנה וכן פיצוי בסך ₪ 50,000 למתלוננת. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשם על גזר הדין. צוין, כי מדובר בסיפור שלא יאמן, שהקורא בו יתקשה להאמין שאכן נעשים בעולמנו מעשים כדוגמתו (ע"פ 917/04 מוסקוביץ נ' מדינת ישראל (6.1.05)).

ניתן למצוא קווי דמיון רבים בין נסיבות פרשת מוסקוביץ לבין נסיבות המקרה שלפנינו: העובדה שהנאשם והמתלוננת עבדו יחדיו באותו מקום עבודה, ההחלטה שגמלה בליבו של הנאשם לפגוע במתלוננת על לא עוול בכפה, ההצטיידות בסכין ופציעתה האנושה של המתלוננת, והבריחה מן המקום רק לאחר שהמתלוננת החלה מדממת בחוזקה. הנאשם בפרשת מוסקוביץ הורשע, לאור הודאתו, בעבירה חמורה יותר של ניסיון לרצח. בענייננו, כאמור, הורשע הנאשם בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ובשוד בנסיבות מחמירות, על פי דעת רוב שופטי ההרכב, וגם לאחר הרשעתו המשיך לדבוק בטענתו, כי השיקול להרשעה היה לחץ תקשורתי ותו לא.

ב"כ המאשימה הפנתה גם לגזר הדין בת"פ (תל אביב) 40033/07 מדינת ישראל נ' אבו-עצא (23.10.08). במקרה זה תקף הנאשם את השוטר שלומי אסולין באמצעות חפץ מתכתי שחדר בעוצמה רבה לצווארו וגרם לו לחבלה חמורה. אחר כך הטיח הנאשם את ראשו של השוטר בכנף רכב שחנה בסמוך בעוצמה מרובה. השוטר היה שרוי בתרדמת ומצבו הרפואי הוגדר "צמח". בית המשפט המחוזי הרשיע את הנאשם בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, הפרת הוראה חוקית ועוד עבירות נוספות. על הנאשם נגזרו 20 שנות מאסר בגין עבירת החבלה, בהתחשב בעברו הפלילי הכבד; עזות המצח, חומרת התקיפה וזילות חיי האדם שבמעשה התקיפה והתוצאות החמורות שהן בלתי הפיכות. ערעור הנאשם לבית המשפט העליון על הכרעת הדין ועל גזר הדין נדחה (ע"פ 10049/08 אבו עצא נ' מדינת ישראל (23.8.12)). יצוין, כי השוטר אסולין נפטר בחודש אוגוסט 2011 וכתב אישום חדש הוגש כנגד הנאשם בגין עבירת רצח.



אין ספק שהנזק הגופני שנגרם לקורבן העבירה היה רב יותר מזה שנגרם למתלוננת, אולם מנגד יש לזכור כי במקרה אבו עצא פעל הנאשם באלימות קיצונית כדי להימלט מזירת העבירה, ואילו בענייננו תכנן הנאשם את מעשהו במשך למעלה משנה כך כשהוא מונע על ידי רגש נקמה.

ראוי להפנות גם למקרה נוסף, ע"פ 4347/05 ניקולאי בשקירוב נ' מדינת ישראל (20.9.06). המערער הורשע בעבירות של ניסיון רצח וחבלה בנסיבות מחמירות. על פי העובדות, המערער והמתלוננת קיימו מערכת יחסים זוגית אינטימית במשך שנתיים. ביום הארוע הגיעו השניים לדירה באשקלון, לגמו יין וקיימו יחסי מין. בשלב כלשהו נטל המערער סכין מטבח ושיסף את גרונה של המתלוננת בכוונה לגרום למותה. בהמשך דקר אותה וגרם לה חתכים עמוקים בפניה ובפיה. בית המשפט המחוזי גזר על המערער 13.5 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה, וגזר על הנאשם 16 שנות מאסר. במקרה זה אמנם הורשע הנאשם בעבירה של ניסיון רצח וכן בעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות, אולם נסיבות המקרה שם חמורות פחות מהנסיבות בענייננו, מאחר שלא נטען, כי המעשים שביצע המערער שם היו פרי תכנון מוקדם.

ב"כ הנאשם הפנה לאסופה מגוונת של גזרי דין המשקפים בעיניו את מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות בהן הורשע הנאשם ובעבירות חמורות יותר. באסופה זו ניתן למצוא מקרים של אלימות קשה בתוך המשפחה, פגיע חבלני, שוד שהסלים לחבלה בכוונה מחמירה ועוד.

כך, למשל, בתפ"ח (תל-אביב) 29645-07-10 מדינת ישראל נ' ל. (15.5.11) הורשע הנאשם על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה; החזקת סכין; תקיפת בן זוג ואיומים. המעשים נעשו בעקבות הודעתה של המתלוננת, אשת הנאשם, כי היא מעוניינת לסיים את יחסיהם, או אז דקר הנאשם את המתלוננת בבטנה וגרם לה לחבלה בידה. כתוצאה מהדקירה נגרמה למתלוננת חבלה חמורה בבטנה ובידה הימנית והיא אושפזה למספר ימים ונזקקה לניתוח. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם עונש מאסר לתקופה של חמש שנים ו-18 חודשי מאסר על תנאי. גזר דין נוסף אליו הפנה ב"כ הנאשם הוא בתפ"ח (תל אביב) 37254-09-11 מדינת ישראל נ' צופאן (19.7.12). במקרה זה הודה הנאשם בעבירות של ניסיון רצח, חבלה בכוונה מחמירה, שוד ועוד. הנאשם פגע בכוונה תחילה באמצעות רכב בשני שוטרי משמר הגבול ובאזרח שעמדו במחסום בתל אביב. בהמשך, דקר מספר אנשים שניסו להשתלט עליו. על הנאשם נגזרו 18 שנות מאסר בפועל.

שני גזרי הדין הללו, כשאר גזרי הדין אליהם הפנה הנאשם, אינם דומים בנסיבותיהם לנסיבות מקרה התקיפה בענייננו, ולכן לא ניתן ללמוד מהם על העונש ההולם בהתייחס לעבירות שבהן הורשע הנאשם והנסיבות בהן בוצעו. לכל היותר יש בגזרי הדין הללו כדי ללמד שהעונשים הנגזרים על נאשמים בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לובשים כסות שונה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה, ואין בהם כדי ליצור מדיניות ענישה קשיחה בנוגע לעבירה זו.

הקושי העומד בפני בית המשפט בבואו לגזור את הדין בהסתמך על אסמכתאות, מצא ביטוי בדברי כב' השופט טירקל בע"פ 1456/01 חדר נ' מדינת ישראל פ"ד נו (1) 609, 612 (2001):

"קשה לקבוע על פי העונשים שגזרו בתי המשפט 'ממוצע סטטיסטי של אמת מידה מקובלת' או 'מידה עונשית ראויה' ובתי המשפט גוזרים את העונש במקרה שהובא לפנייהם לפי שיקולים מקובלים של ענישה - כמו נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות של העבריין - שאותם 'משקלל' בית המשפט בכל מקרה ומקרה".

3. הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה



סעיף 40ט מונה את הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה בהן נדרש בית המשפט להתחשב, לקולא או לחומרא, בבואו לקבוע את מתחם הענישה ההולם.

נתייחס לנסיבות המנויות בסעיף, הרלוונטיות לענייננו:

א. התכנון שקדם לביצוע העבירה- הנאשם תיכנן את הפשע הנתעב במשך תקופה ארוכה, בצורה מדוקדקת וקפדנית.

הוא חיפש במשך חודשים ארוכים אופנוע, ולבסוף רכש את האופנוע שנמצא בחניון מרכז ויצמן בתל אביב. הנאשם השתמש בכרטיס סים ששולם מראש וביצע באמצעותו שיחות שונות, ביניהן למשרדי העמותה, עד לשיחה האחרונה ביום האירוע, שלאחריה יצא לתקוף את המתלוננת ומאז הסיים נדם. ממצאי החיפוש במחשבו של הנאשם העלו, כי הוא חיפש במשך תקופה ארוכה מידע אודות פסיקה וענישה בתיקים פליליים חמורים וכן חומר העוסק בסכנים ובחומצות.

ב. הנזק שנגרם מביצוע העבירה- המסמכים הרפואיים שהוגשו בעניין מצבה הרפואי של המתלוננת מלמדים על כך שהמתלוננת נפגעה באורח קשה ביותר כתוצאה ממעשי הנאשם. המתלוננת נדקרה בחזה האחורי ובגב-מותן שמאל, בנוסף לחתך שנגרם לה בפנים ובלשון. היא עברה ניתוח, במהלכו הוצא הטחול. כמו כן, למתלוננת נגרמו פצעי חתך באצבעות כף ידה השמאלית, פצע בזווית הפה מצד שמאל וחתך מרכזי בלשון לכל אורכה (ת/56). שמענו את עדותו של פרופ' היס, אשר אמר, כי למתלוננת נגרמו שני פצעי דקירה בולטים, בעלי פוטנציאל קטלני. אלמלא תושייתה הרבה של הרופאה, שהגיעה לזירת האירוע והחלה לטפל במתלוננת, כמו גם טיפולם המקצועי של אנשי מד"א ורופאי בית החולים, תוצאות התקיפה היו עלולות להיות חמורות עוד יותר, ואולי אף קטלניות.

זאת ועוד, תסקיר נפגעת העבירה פורש בפנינו תמונה קשה ביותר של מצבה הנפשי של המתלוננת, אשר חייה השתנו מן הקצה אל הקצה לאחר התקיפה. המתלוננת מאובחנת כסובלת מהפרעה פוסט טראומטית כרונית ומדיכאון. היא מתמודדת עם התקפי חרדה קשים ונעזרת בטיפול פסיכיאטרי ופסיכולוגי. המתלוננת אחוזת פחדים, חרדות ואף מחשבות אובדניות. היא איבדה את האמון בזולתה ואינה יודעת כיצד תמשיך את חייה. מדובר בצלקות נפשיות אותן תישא המתלוננת כל ימיה, והיא רק בשנות העשרים לחייה, כל זאת לצד הפגיעות הגופניות עמן היא מתמודדת מדי יום ביומו.

ג. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע עבירה- אין כל הסבר או הצדקה למעשיו האכזריים של הנאשם. בעקבות ויכוח עם המתלוננת בנושא טריוויאלי של סידור משמרות, אשר התווסף לתלונות אחרות לגבי התנהגותו, פוטר הנאשם מעבודתו והחליט לנקום במתלוננת, שכלל לא ביקשה להביא לפיטוריו. הנאשם מתכחש למעשיו ולא סיפק כל הסבר מצידו לפעולות התכנון שקדמו לתקיפה ותוארו לעיל.

באפשרותו של בית המשפט להתחשב בנסיבות המנויות בסעיף 40ט(א)(6) עד (9) אם סבר שהן מפחיתות את חומרת מעשה העבירה ואשמו של הנאשם. הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו ולכן לא ניתן לומר, כי הוא מבין את חומרת מעשיו ואת משמעות מעשיו. יתר הנסיבות, ביניהן מצוקה נפשית של הנאשם וסייגים לאחריות פלילית אינם רלוונטיים לענייננו. כמו כן, על בית המשפט להתחשב בסעיפים קטנים (א)(10) ו-(11), ככל שהוא סבור שהן מגבירות את חומרת מעשה העבירה. בין היתר ניתן להתייחס לאכזריות, אלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו וכן הניצול הרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם הנפגע. בענייננו, מעשה התקיפה של המתלוננת היה אלים ואכזרי מאין כמותו, וניתן בהחלט לומר, כי הדבר מעצים את חומרת מעשה העבירה. הנאשם המשיך בתקיפתה האכזרית של המתלוננת, גם לאחר שנפלה ארצה כשהיא מתבוססת בדמה ולא חדל ממעשיו, אלא לאחר שהבין כי עליו לנס על נפשו. סיכום-מתחם הענישה הראוי



לאחר שסקרתי את הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה, והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, אני קובעת, כי מתחם הענישה הראוי הוא בין 15 ל-20 שנות מאסר.

האם יש מקום לחרוג ממתחם הענישה שנקבע

סעיף 40ד(א) לחוק העונשין מאפשר לחרוג לקולא ממתחם הענישה, מטעמים של שיקום הנאשם. בעניינינו, נושא שיקומו של הנאשם כלל אינו נמצא על הפרק. הנאשם לא הודה בתקיפתה החמורה של המתלוננת וניצל את זכות המילה האחרונה, בתום הטיעונים לעונש, כדי לטעון לחפותו ולהפנות אצבע מאשימה כלפי בית המשפט. מכל מקום, סעיף 40ד(ב) קובע, כי אם היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, אף אם השתקם הנאשם.

סעיף 40ה מאפשר לחרוג לחומרא ממתחם הענישה, אם קיים חשש ממשי שהנאשם יחזור ויבצע עבירות, ואם החמרה בעונשו והרחקתו מהציבור נדרשות כדי להגן על שלום הציבור. יחד עם זאת, קובע הסעיף, כי בית המשפט לא יקבע כאמור אלא אם כן מצא שלנאשם עבר פלילי משמעותי או אם הוצגה לו חוות דעת מקצועית. אכן, כטענת ב"כ המאשימה, מעשה התקיפה שביצע הנאשם הוא יוצא דופן בחומרתו, במיוחד לאור המניע לתקיפתה של המתלוננת, בעקבות ויכוח של מה בכך במקום עבודתם המשותף. יחד עם זאת, אינני סבורה, כי יש להחמיר עם הנאשם מעבר למתחם העונש ההולם, בהיותו נעדר עבר פלילי ובאין חוות דעת לגבי מסוכנותו. גזירת עונשו של הנאשם בגבולות מתחם העונש ההולם

סעיף 40ג(ב) קובע, כי בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית המשפט את עונשו של הנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40יא, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם. הנסיבות הרלוונטיות לעניינינו הן הפגיעה בנאשם, לרבות בשל גילו, התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה והעדר עבר פלילי.

א. הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו- נוכח גילו הצעיר של הנאשם, כבן 36, אין חולק, כי ענישה המטילה עליו תקופת מאסר ממושכת תפגע בחירותו וביכולתו לתכנן את מסלול חייו. הטלת תקופת מאסר ממושכת היא גזירה קשה על כל נאשם. סעיף 40יא(2) מתייחס לפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם. בעניין זה, עיינתי במסמכים הרפואיים שהוגשו על ידי ב"כ הנאשם, הנוגעים לאמו של הנאשם. מדובר במסמכים משנת 2005, ועל כן לא ניתן לומר, כי נפרש בפנינו מצבה הרפואי של האם נכון להיום ואף לא נשמעה עדות מפיו של הנאשם או בן משפחה אחר בנושא זה.

ב. התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה- חוות דעת שכתב מפקדו של הנאשם בשירות המילואים היא חיובית מאוד, ומדגישה את מסירותו הרבה של הנאשם למערך המילואים ככלל ולחייליו בפרט. אכן, לזכות הנאשם עומד עברו הנורמטיבי, אשר כולל, בין היתר, שירות צבאי כקצין וכן שירות מילואים פעיל.

ג. העדר עבר פלילי - אין חולק כי לנאשם אין עבר פלילי

נסיבות נוספות

סעיפים 40 ו-40ז מאפשרים לבית המשפט להחמיר בענישה, בגבולות מתחם הענישה ההולם.

סעיף 40 עוסק בהרתעה האישית של הנאשם, לשוב ולבצע את העבירה בעתיד, ואילו סעיף 40ז עוסק בהרתעת הרבים.



לגבי הרתעת הנאשם, מאחר שהמאשימה לא הצביעה על חשש מפני ביצוע עבירה דומה בעתיד על ידי הנאשם, ניתן לקוות, כי הנאשם יפנים את הלקח הנדרש מהרשעתו ומגזירת הדין בעניינו בגין העבירות שביצע במקרה דנן, ולא ישוב לבצע את העבירות בהן הורשע.

באשר לשיקול הרתעת הרבים, תפקידו של בית המשפט להעביר מסר ברור וחד-משמעי, כי שימוש באלימות ברוטאלית, המביאה לפגיעה כה קשה בגופו של הנפגע, יגרור ענישה מחמירה. בעניין זה יפים דברי כב' השופט ג'ובראן בע"פ 628/04 אורוסוב נ' מדינת ישראל (11.10.05):

"לאחרונה, מתגברת תופעת האלימות בחברה, ומתפרצת אף בעקבות עניינים של מה בכך, בדומה לענייננו, ובתופעה זו יש להילחם, על מנת למגר. לפיכך, יש להבהיר לכל, כי מי שנוהג באלימות, עשוי למצוא עצמו משלם על כך במחיר ויתור על חירותו לפרק זמן מסוים. מסר זה כבר יצא בפסיקת בית משפט זה פעמים רבות, אולם העובדה שהעבריינות בתחום זה אינה נפסקת ואף מקצינה, מחייבת לשוב ולהדגיש רעיון זה, וכאשר הדבר מתחייב - גם להחמיר ברמת הענישה."

ריבוי עבירות

סעיף 40ג(א) קובע, כי אם הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, עליו לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע כולו, ולגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

הנאשם הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה וכן בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות באירוע אחד. מעשה השוד נועד להסוות את כוונתו האמיתית של הנאשם, לחבול קשות במתלוננת, ולהטעות את חוקרי המשטרה לחשוב, כי בשוד עסקין. מדובר במעשה מתוכנן, שבוצע במסגרת תכנית הפעולה השטנית שהגה הנאשם, אך הוא עדיין חלק מאותו אירוע, במיוחד לאור העובדה שלא נעשה כל שימוש בחפציה של המתלוננת. בנסיבות אלה מתחם העונש ההולם הוא כאמור בין 15 ל-20 שנה.

אחרית דבר

לאחר ששקלתי את כלל הנסיבות לקולא ולחומרא, בהתחשב בעקרונות המנחים בענישה, כפי שנקבעו בתיקון 113 לחוק העונשין, אציע לחבריי לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 18 שנים, החל מיום מעצרו ביום 4.4.11.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של שנתיים, והתנאי הוא שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה מבין העבירות בהן הורשע או כל עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. תשלום פיצויים למתלוננת בסך 150,000 ₪.

כב' השופטת שרה דותן-אב"ד:

אני מסכימה ומצטרפת לחוות דעתה של השופטת אבניאלי.

כב' השופט שאול שוחט:



1. קראתי בעיון את גזר דינה של חברתי כב' השופטת אבניאלי. שותף אני, כמוה, לסבלה הרב של המתלוננת, לנזק הפיזי והנפשי שנגרם לה. שותף אני לתחושת המיאוס הגואה כלפי מעשהו של הנאשם שהחשיך, בליל חורף קר, את עולמה. ער אני, כמוה, לחומרת העבירה כמו גם לנסיבות המוסיפות משנה חומרה לה. עם זה, חזקה עליי מצוות המחוקק אשר בחר, לקבוע, בדבר חקיקה, אבני דרך, שעל בית המשפט לפסוע בהן עת מפעיל הוא את שיקול דעתו בגזירת העונש.

2. בהתאם לסימן א'1 לפרק ו' לחוק, שעניינו הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בהתאם לעקרון ההלימה (סעיף 40ב' לחוק) וזאת בהתחשב בארבעה שיקולים: הערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בערך זה, מדיניות הענישה הנהוגה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט' לחוק. בין כל ארבעת השיקולים הללו קיים קשר גומלין. שקלולם של כל הארבעה אמור להביא לקביעתו של מתחם העונש ההולם במקרה הספציפי העומד לדיון. השיקול שיש ליתן לכל אחד ואחד מארבעת השיקולים אינו זהה, והוא שונה ומשתנה ממקרה ספציפי אחד למשנהו. בין שניים מתוך ארבעת השיקולים - מדיניות הענישה הנהוגה (להבדיל ממדיניות הענישה הראויה, שיקול שהוצע בסעיף 40ג'א) להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 92) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשס"ו-2006, אך לא התקבל בתיקון עצמו) והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה - קיים קשר בל ינתק, שהרי את המדיניות הנהוגה (סוג העונש ומידתו) יש לקבוע בהתייחס לנסיבות הספציפיות הקשורות בביצוע העבירה הספציפית על ידי הנאשם הספציפי העומד לפני גזירת דינו.

בענייננו, הורשע הנאשם בשתי עבירות - חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק ובעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק.

העבירה המרכזית בה הורשע הנאשם הינה חבלה בכוונה מחמירה. עבירת השוד בנסיבות מחמירות הינה עבירה נלווית שנועדה לשוות לאירוע אופי של תקיפה על רקע מעשה שוד. על פי מבחנים של זמן, מקום ומהות - עניין לנו באירוע אחד ועל כן יש לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע כולו ולאחר מכן לגזור עונש כולל לשתי העבירות בשל אותו אירוע (סעיף 40ג' לחוק).

הערכים החברתיים ששתי העבירות הללו נועדו להגן עליהם הם ערכים חברתיים חוקתיים. בעבירת החבלה בכוונה מחמירה, יש משום פגיעה חמורה בערך האדם, בכבודו ובשלמות גופו ונפשו (חוק יסוד כב' האדם וחירותו סעיפים 1, 1א', 2, 4). בעבירת השוד בנסיבות מחמירות יש משום פגיעה חמורה בקניינו של אדם (ס' 3 לחוק יסוד כב' האדם וחירותו). על עוצמתו של הערך החברתי המוגן בעבירת החבלה בכוונה מחמירה, מלמד העונש המירבי הנקוב לצידה - 20 שנות מאסר. כך גם בעבירת השוד בנסיבות מחמירות. על מידת הפגיעה בערכים אלה, בפרט בערך של שמירת הגוף והנפש, אין צורך להרחיב את הדיבור. מדובר בפגיעה קשה, קשה ביותר, ודי אם נפנה לתסקיר נפגעת העבירה שהונח לפנינו. משכך, יש ליתן לשיקולים אלה - הערך החברתי המוגן ומידת הפגיעה בו - בנסיבות המקרה שלפנינו, משקל רב בקביעת מתחם העונש ההולם. על כך נוסיף את השיקולים המונחים ביסוד סעיף 40 ט' לחוק - נסיבות ביצוע העבירה, עליהן עמדה חברתי בגזר דינה, שיש גם בהם כדי להשפיע באופן משמעותי על קביעת מתחם העונש ההולם.

אשר למדיניות הענישה הנהוגה - אין כל ספק שמדיניות הענישה הנהוגה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה (ואתייחס בשלב זה לעבירה זו משום מרכזיותה באירוע) מכוונת למאסר מאחורי סורג ובריח ובנסיבות המקרה שלנו מכוונת בבירור, אף למאסר דו-ספרתי, של 10 שנים ומעלה.



אך מהו הרף העליון אליו מכוונת מדיניות הענישה הנהוגה בעבירה זו (להבדיל מקביעת הרף העליון במתחם העונש ההולם, שהרי מדיניות הענישה מהווה אך שיקול אחד מתוך השיקולים בקביעתו)? בת"פ 45033/07 מדינת ישראל נ' ראתב בן מחמד אבו עזא; 23.10.08 (שאושר אף בביהמ"ש העליון בע"פ 10049/08, ראתב אבו עזא נ' מדינת ישראל, 11/12/11 (להלן: "פרשת ראתב") תקף הנאשם שוטר שניסה למנוע את בריחתו, באמצעות חפץ מתכתי וחד, שהחזיק בידו, אותו החדיר בעוצמה רבה לצווארו ולאחר מכן הטיח את ראשו של השוטר, בעוצמה רבה, בכנף רכב שחנה בסמוך. הדקירה חדרה לגזע המוח של השוטר וגרמה לו לנזק חמור ביותר. השוטר שקע בתרדמת, הונשם באופן מכאני, ו"נגזר עליו לחיות כצמח והוא משול למת". בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם את העונש המירבי הנקוב לצדה של העבירה - 20 שנות מאסר בפועל. במבחן התוצאה העונש שנגזר על הנאשם הצדיק את עצמו, שכן 4 שנים לאחר אירוע התקיפה הלך השוטר לעולמו. במקרה שלפנינו, על אף הנסיבות החמורות שלו, ומבלי להמעיט כהוא זה מהנזק הגופני והנפשי הכבד, כבד מנשוא, שנגרם למתלוננת, שמלווה וילווה אותה לאורך שנים, הנזק הגופני הפיזי שנגרם למתלוננת, למרבה המזל, אינו כזה שמסכן עוד את חייה. לפיכך לא ניתן להקיש מהעונש שנגזר על הנאשם בפרשת ראתב ולהחילו כמדיניות ענישה נהוגה (לפחות ברף העליון) במקרה שלפנינו. לטעמי, אין מקום ללמוד וללמד על מדיניות הענישה בעבירה בה הורשע הנאשם מהעונש שנגזר על הנאשם. ב"פרשת מוסקוביץ" (ע"פ 917/04 של מוסקוביץ נ' מדינת ישראל; 16/2/03). אמנם הנסיבות העובדתיות שעמדו בבסיס פסק הדין בפרשת מוסקוביץ דומות לנסיבות העובדתיות של המקרה שלפנינו. עם זה, הנאשם שם הורשע בעבירה של ניסיון לרצח (ס' 1305 (1) לחוק), עבירה המייחסת לעובר אותה כוונה להמית, ליטול חיים, ורכיב זה לא מתקיים בענייננו, לאור דעת הרוב בהכרעת הדין שניתנה בעניינו של הנאשם. בעוד שסעיף 40ג' לחוק מורה לנו לקבוע את מתחם העונש בעבירה הספציפית בה הורשע הנאשם שגוזרים את דינו, תוך התחשבות במדיניות הענישה הנהוגה לגביה ולא בעבירה אחרת, גם אם נסיבותיה דומות. כך או כך עונשו של מוסקוביץ נגזר ל-18 שנות מאסר בפועל.

לאחר שבחנתי את פסקי הדין שהונחו לפנינו על ידי ב"כ הצדדים, סבורני כי מדיניות הענישה הנהוגה, ברף העליון שלה, בכל הנוגע לעבירת החבלה בכוונה מחמירה אינה עולה על 12 שנה (ראו לעניין זה ע"פ 8543/10, פלוני נ' מדינת ישראל 6.3.12 (12 שנה ובעליון 9 שנים); פ"ח 1065/06 מדינת ישראל נ' אורן כוזם; 1.4.07 (12 שנים); ע"פ 9176/11 נתן לייזרון נ' מדינת ישראל; 4.12.12 (13 שנים ובעליון הופחת ל-9 שנים); תפ"ח (מרכז) 8938-03-09, מדינת ישראל נ' רוי צסן, 14.3.10; ת"פ 438/01 מדינת ישראל נ' מודריס בן חליל עמאש, 19.2.03 (10 שנים); ת"פ 54213-11-10, מדינת ישראל נ' אבי רדאי, 10.3.11 (9 שנים)).

עם זה, מדיניות הענישה הנהוגה הינה רק שיקול אחד מבין השיקולים אותם יש לשקול בקביעת העונש ההולם. המחוקק בחר להציב לצד שיקול זה שיקולים נוספים שבעבר - טרם חקיקת התיקון - היוו חלק מהשיקולים אותם שקל בית המשפט באיזון הכולל עת גזר על עונשו של הנאשם, והעניק להם מעמד עצמאי. צא ולמד, שגם אם מדיניות הענישה הנהוגה מכוונת לענישה מירבית מסוימת, יכול בית המשפט על פי שיקול דעתו לחרוג ממנה ולקבוע מתחם עונש אחר - גבוה יותר למשל ברף העליון שלו - בהתחשב בשיקולים האחרים אותם יש לשקול בקביעת המתחם. בהקשר זה יש ליתן, במקרה שלפנינו, משקל יתר לערך החברתי המוגן בעבירת החבלה בכוונה מחמירה, ערך אותו אמד המחוקק, ב-20 שנות מאסר כעונש מקסימלי, ולמידת הפגיעה בו, כמו גם לנסיבות החמורות של ביצוע העבירה (סעיף 40ט(ב) לחוק), ולשקלל את כל אלה אל מול מדיניות הענישה הנהוגה המכוונת לרף של 12 שנה.

ודוק, המחוקק הגביל את שיקול דעתו של בית המשפט בכל הנוגע לחריגה ממתחם העונש ההולם שנקבע על ידו (ר' סעיפים 40ה; ו; ז לחוק). אין הגבלה כאמור על שיקול דעתו בקביעת גדרי המתחם ובלבד שיהיה נכון, ראוי ומידתי בנסיבות המקרה.



לפיכך, אני סבור שאת מדיניות הענישה הנהוגה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ובנסיבות שלה בענייננו, 12 שנות מאסר בפועל, יש לקבוע כרף התחתון של מתחם העונש ההולם ולהעמיד את הרף העליון במתחם האמור, והפעם בגין שתי העבירות, לרבות זו של השוד בנסיבות מחמירות, על 18 שנות מאסר בפועל. בתוך המתחם האמור אמליץ לחברותי להטיל על הנאשם 16 שנות מאסר בפועל, שיימנו מיום מעצרו, ושנתיים מאסר על תנאי לבל יעבור, בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, עבירה לפי פרק י' לחוק ו/או סימן ג' לפרק י"א לחוק. סוף דבר

הוחלט ברוב דעות לגזור על הנאשם את העונשים כדלקמן:

א. מאסר בפועל לתקופה של 18 שנים, החל מיום מעצרו ביום 4.4.11.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של שנתיים, והתנאי הוא שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה מבין העבירות בהן הורשע או כל עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. תשלום פיצויים למתלוננת בסך ₪ 150,000.

הודעה לנאשם זכותו להגיש ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ד' סיון תשע"ג, 13 מאי 2013, במעמד